

Изложени римски споменици у Великом баруџном маџацину говоре нам о становништву, друштвеној хијерархији, култовима, кретању и распореду војних јединица у римском периоду на тлу Србије и допуњавају сазнања о историји, култури и уметности периода који документују. Они су јавни и приватни, надгробни и заветни.

Предмети из ове колекције највећим делом откривени су у Београду (Singidunum) и околини, изван број на локалитетима на Космају, у Костолцу (Viminacium), у Сремској Митровици (Sirmium) и на другим налазиштима у Србији, а поједини су донети из Македоније и Албаније. Споменици припадају хронолошком распону од друге половине I века до IV века. Реч је о случајним налазима, често пронађеним у секундарној употреби. Налази из Београда потичу углавном из централне градске зоне где су, дуж траса античких некропола Сингидунума, откривени бројни гробови, гробнице и саркофази.



На споменицима из Сингидунума и Виминацијума, главним градским центрима на Дунаву у Горњој Мезији, у којима су од II до V века биле стационаране легије IV Flavia и VII Claudia, војнички натписи су бројни. Ветеранима легије IV Flavia и службеницима градске управе посвећен је највећи број натписа на надгробним стелама из Сингидунума, док се ослобођеници и робови помињу на мањем броју споменика. На бази из Виминацијума забележен је списак са именима војника отпуштених из легије VII Claudia 158. или 159. године.

Три саркофага откривена у Београду поставили су за чланове својих породица војници – један центурион, један бенефицијар и један декурион. Помен каменоресца (lapidarius) на жртвенику из Београда указује на постојање радионице у Сингидунуму крајем III или почетком IV века. Међу налазима из Београда издвајају се масиван жртвеник са сценама приношења овна и бика на жртву и један од најранијих хришћанских споменика са територије античког Сингидунума – саркофаг са представама два старозаветна мотива легенде о Јони, датован у IV век.

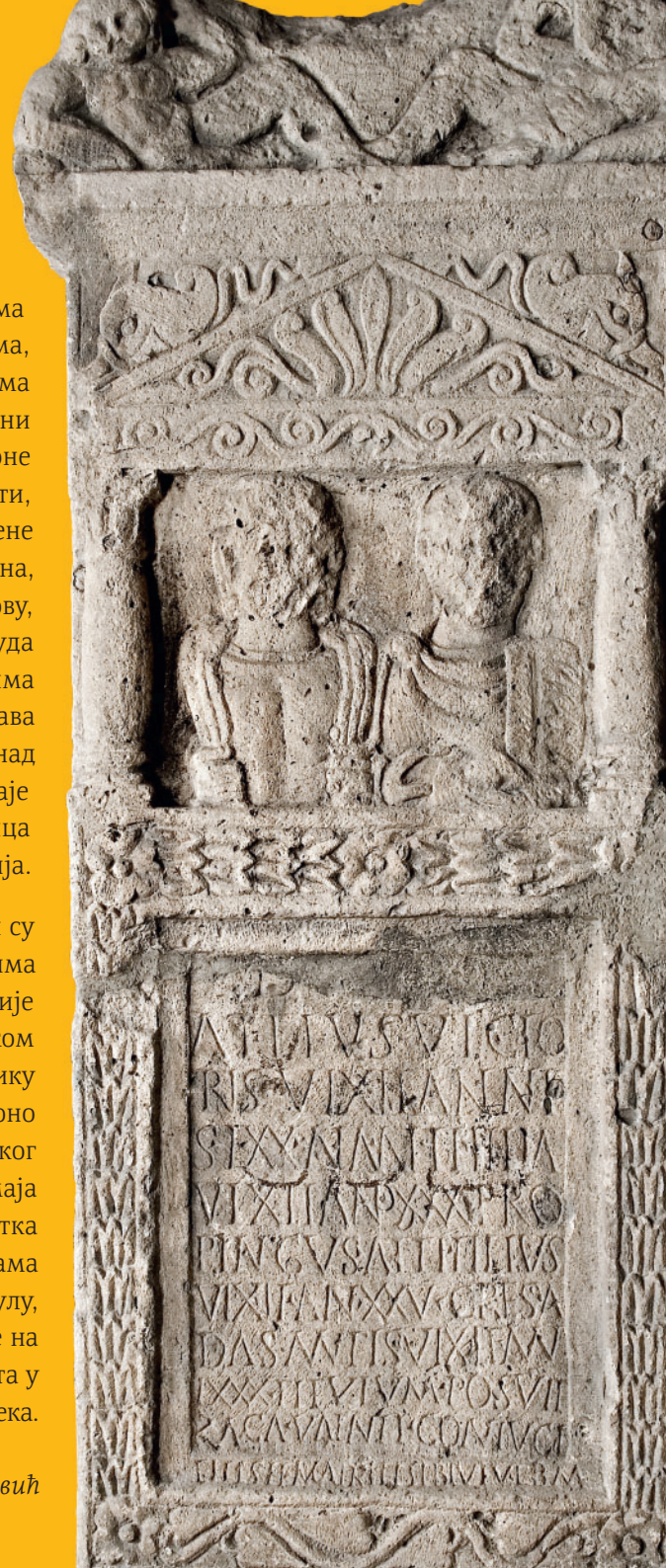
Фигуралне сцене на саркофагу из Сирмијума са представама годишњих доба и из Виминацијума са представом Јасона и његових херојских подвига указују на познавање источног стила и технике украшавања комбинованог са мотивом норичко-панонске волуте.

Саркофази су вероватно израђени у локалним клесарским радионицама, које су потврђене у Виминацијуму од II века, а у Сирмијуму од средине II до краја III века.

На надгробним стелама и споменицима из Сингидунума, са Космаја и из Виминацијума присутни су разноврсни иконографски садржаји (рељефне фигуралне представе: генији смрти, загробни Атиси, попрсја, сцене надгробне гозбе, митолошка сцена, путници на колима, коњаник у лову, животиње; представе посуда и оруђа; флорални мотиви) којима се на симболски начин означава комплексан израз тријумфа над смрћу и који одражавају утицаје панонских клесарских радионица и утицаје из источних провинција.

Вотивни споменици посвећени су углавном римским божанствима (Јупитер, Силван, Нимфе, Геније легије IV Flavia) и једном грчком (Немеза). На једном жртвенику из Београда срећемо аутохтоно божанство Хероса тј. Трачког коњаника. Вотивна плоча са Космаја из друге половине I или с почетка II века сведочи о подизању храма посвећеног Јупитеру и Херкулу, а архитрав из Београда указује на постојање Хекатиног светилишта у Сингидунуму у првој половини III века.

В. Нинковић



Римски камени епиграфски споменици и споменици без натписа изложени у Великом барутном магацину представљају део фондова Народне музеја у Београду и Музеја града Београда. **Изложени су:** саркофази, надгробне стеле, надгробни споменици, жртвеници, фрагменти споменика и капители. Највећи број ових објеката припадао је некадашњој Збирци каменних споменика, једној од најстаријих формираних колекција Народне музеја у Београду, у којој су најрепрезентативнији објекти ове врсте прикуљани од његовог оснивања 1844. године.

Споменици откривени у XIX веку већ тада су објављени (Ф. Каниц, Ј. Шафарик, Т. Момсен, М. Валтировић, Н. Вулић), а од седамдесетих година прошлог века, са почетком излажења едисије **Inscriptions de la Mésie Supérieure**, значајан део сакуљених римских натписа са територије Србије постао је доступан истраживачима.



СПОМЕНИЦИ СУ ПОД СТАЛНОМ БРИГОМ
НАРОДНОГ МУЗЕЈА У БЕОГРАДУ

И ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА БЕОГРАДСКА ТВРЂАВА

НАРОДНИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ
www.narodnimuzej.rs

БЕОГРАДСКА ТВРЂАВА
www.beogradskatvrđava.co.rs

ВЕЛИКИ БРУТНИ МАГАЦИН

*Збирка
римских
каменних
споменика*



Велики барутни магацин у Доњем граду саграђен је између **1718 и 1721. године** у време великих аустријских радова на реконструкцији Београдске тврђаве. Ово пространо и веома безбедно складиште барути састојало се од две сале са по девет стубова које су исклесане у стенама, и пристојној ходника са масивним стожњим зидом и сводом од опека. Изградња овог здања представљала је велики технички подухват. У функционалном смислу, као веома усело решење, Велики барутни магацин представљао је посебан домет у развоју европских фортификација тога времена.

У последњој деценији XVIII века ово велико складиште барути посебно је обезбеђено доградњом утврђеног предворја и масивног басионог бедема. У другој половини XIX века Велики барутни магацин је био тежко оштећен у једном великом пожару. Том приликом обе сале су знатно оштећене и изгубиле су доста од свој некадашње изгледа. У току конзервативно-реставрационских радова, који још увек нису окончани, ово монументално здање је делимично уређено, стилистички санирано и оспособљено за савремену употребу.



М. Појовић